

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nasloga sve pokrvazi“ Kr. Pol.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmerno 1 for. a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carvine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljaka te su voljni, da im list šalje svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novel se šalju kroz poštarsku *Naznačnicu*. Ime, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Komu List nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Tip. F. Huala, Via Toricello N. 1703-2.

Pisma se šalju plaćene poštarine. Vjesti, dopisi i drugi episi štampaju se ili u cijelosti ili u izvadku, naima prema svjedočenoj vrijednosti i smjeru ovoga Lista. Nepodpisani se dopisi neupotrebljavu. Osobna napadanja i čisto sukromne stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 15 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 novč., a svaki redak svuđe 15 novč. i u slučaju opatovanja po što se pogode oglašnik i odpravničtvo. Dopis se nevracaču. Uredničtvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajeva, nedopisuje, nego putem svoje *Listnice*.

Molimo sve naše p. n. predbrojnice, koji nisu dosad našega lista platili, da to odmah učiniti izvole a naše dužnike sjećamo, da svoj dug namire. Nadamo se, da nećemo biti prilijeni svakoga poimence na račun pozvati. Uredničtvo.

Stolna crkva u Djakovu.

Hrvatska je na 1. ovoga mjeseca slavila veliko slavlje, toga dneva je na svečani način posvećena novo-sagrađena stolna crkva u Djakovu. Ovaj veličanstveni hram, dika i ponos Hrvatske, zamišljen i sagrađen je neumornim nastojanjem i trudom požrtvornoga biskupa *Josip Jurja Strossmajera*. Taj veliki muž zasnovao je Akademiju znanostih, udario temelj hrvatskomu sveučilištu a sad oto dovršio divni monument, crkvu božju, u koju je on uložio svoj imetak, mir, svoju učenost i svoju umjetničku svjetlinu te ju je u roku od 16 godina dogotovio. Takve se monumentalne crkve drugdje grade kroz cijeli vijek a Strossmajer doživio je na 1. ovoga mjeseca riedku sreću, unišao je svećano u svoj volebni hram. Toga dana poklonio je slavni biskup, na uspomenu svojega 32 godišnjega skupovanja, hrvatskoj zemlji prelipe dar, za koj će mu hrvatski narod uvijek biti zahvalan.

Cijela Hrvatska prisustvovala je po svojih zastupnicih kod svečanosti posvete novoga hrama. Gradovi i sela, sveučilište, akademija i sva ostala književna društva odaslali su u Dja-

kovo deputacije, da budu svjedoci otvorenju hrama te da se zahvale i čestitaju velikomu biskupu. A nije samo Hrvatska bila zastupana. I Poljaci sjetili se bratske dužnosti te odaslali tri poljska kneza *Sapieho*, oca i dva sina i grofa *Zalkovskoga* iz Poznja u Poljskoj. Česka odposlala dva vrla svoja muža *Dr. Riegera* i proprašta *Stulca*. Iz Beča došao je *Dr. Gottfried Marschall* prolat Nj. Svetosti i prepošt votivno crkve u Beču. Iz Ugarske došla množina svećenikah, iz Dalmacije grof *Niko Pučić*. Od biskupah bio je prisutan *Dr. Juraj Posilović* sonjeki biskup, koji je crkvu posviotio. Nemamo prostora da opišemo tečaj svečanostih i govora biskupova, već nam jedino kazati, da takvih današ nijo doživilo nikad maleno mjesto Djakovo u Slavoniji. Sve što je domoljubna i zahvalna bilo je toga dneva i sledočih u Djakovu, svaki je želio svojom prisutnošću povećati svečanost već po sebi veličanstvenu.

U svojoj propovjedi izustio je Strossmajer plućuč ovo rieči »Ja ne-želim sada drugo nego leći u hladan grob bez krivnje pred Bogom žrtvovati se jedinstvu moga naroda, da bude jedan kao što su Isus i Otac njegov jedan«.

Sv. Otac Papa poslao mu pismo, u kom mu hvali zaslugu i čestita na sretnom uspjehu. Pismo papino iztiče ljubav njegovu napram Slavenom i Hrvatom te jim šilje apoštolski svoj blagoslov.

Njegovo Veličanstvo car i kralj *Franjo Josip I.* pisao je slavnomu

biskupu pismo, u kom mu čestita rad navršenih potežkočah i želi, da crkva služi i razvitak religioznoga i moralnoga odgoja u narodu.

Akademija, sveučilište i ostala književna društva izručila su mu krasno izvedene adrese, telegramah dobio je iz svijuh strana preko 400, svi krajevi se sjetili velikoga muža. I uredničtvo našoga lista odposlalo je toga dneva na biskupa sledoći latinski telegram:

Excellentissimo Episcopo
Georgio Josepho Strossmajer
Djakovo.

Salamon sapientia pletato multaque a patre paratis tauris edificavit Templum Domino: Tu Pater, tu gloria nostra sapientia, ingenio, pletate sumptibusque tuis magnificum exerxisti templum Christo Ejus. Illud fuit deus et gloria populi Israel, hoc est et erit deus et gloria Croatiae, quos una genuit mater Slavia, una quoque fides et caritas Christi conjungat in templo sancto a Te erecto.

Croatiae Terpesti et in Histria degentes in solemnii dedicationis tempore tui dicitur Teum lastantur Tibique de votis susceptis uno corde, uno ore gratulantur. Hoc potissimum hodie in actu solemnii consecrationis Ecclesiae Tuae Teum orant: Ut duns in patria greges ovium sub uno eodemque pastore uniat Dominus, ut nulla divisione mentium, nullaque porvorsitatis varietate sequestrentur.

Govor

zastupnika kan. *Strka* držan u porečkome saboru u 8. sjednici dne 2. septembra 1882.

Predstavko, što jih je ovom Visokom Pokrajinskom Odboru podastalo nekoliko barbanskih, karničkih, marčanskih, tinjanskih i lindarskih obćinarah, i koje je školski odbor potanko

gov. čekati a nam žudiše! Želim lahko i od. Ako što žujete, mučite inače teško vama!

Biologaciar odleti ka da ga vjetar nosi a i Razsuljević, govoreći sam sobom, od-telura kudi. —
Netreba vam dragi gospodine, reče Stefan, da vam na dugo i široko opišem kako je dobra Marijina primila nesretnoga si muža u kuću. Čisto se prestravi kad zagleda čelo i obraz Josipov u krvi, kad vidi, da mu sukrvica teče iz nha. — Sutra-činu prošlo se, da je Razsuljević obolio i od. Agnatio Ležao je preko tjedna na postelji. Nana mu se začuella al mu sluh ostao ravnjen. Od one nesretne noći nije ni na pol čuo, zato ga mnogi nezvahu više »žudihiom« već »glušanicom«, koj mu pri-šivak ostao do njegove smrti. Sve bi se ovo bilo lahko zaboravilo da se nije nešto drugo one iste noći dogodilo. Čuti ćete gospodine! —

Starac htjeo datje pričati al u onaj tren unijde u soblu Agata i reče: — Evo vam čudo! pečena »maruna«. Ovaj je zadnji obrok. Znam da vam radi ogranj. Ja sam ga naložila za vas i za našeg gospodina. Kad izvolite, ustanite. Svršit ćete vaše pripovjeltanje kod ognja. Ondje će moći i ja pomnijevlje poslušati. —

Agata otiđa a mi pošto pouzismo ko-stan, ustasmo i pomoljiv se Bogu potjosno opet k ognju. Cobanin Ive Mišanić nije htjeo poći one večeri spavati već nas čeka-rijo grujdi se jednako pri ognju. —
Prije nego će nastaviti starac Stefan svoje pripovjeltanje upitah ga ja: — Dragi Stefan! tko su bili oni biologaciar i kojimi

pretresao, rade o vrlo škakljivom ali životnom pitanju, najme o nastavnom jeziku u pučkih učionah po hrvatskih krajevih naše Istre. Na prvi mah ovo se pitanje čini vrlo lakkim i jedno-stavnim, pače već riešenim temeljnimi državnimi zakoni i prvimi načeli pedagogije. Ipak ono je od nekoliko godinah toliko bure i prašine uzvitlalo da nema istarskoga rodoljuba u istinu svoju domovinu ljubećega, koj mu nebi želio brza, pravedna, uspješna, i konačna riešenja, da se kod svake promjene obćinskih zastupstvah neoputaju molbe i nomiri, koji su uzrokom neprestanom trenuju a mogli bi preći u jal i mržnju medju stanov-nici jedno te iste obćine.

Vam je, gospodo, svim poznato, kako su u prvih desetljećih ovoga vieka po svih gradovih i poveljih istarskih mjestih bilo ustrojene početne njemačke škole. Još i daadanas naš puk zove početne škole nje-mačke škole. Kakova je bila Istri korist od takovih školah netreba, da vam to kažem, gospodo. Kašnje su više školske oblasti uvitjele, da u takovih školah ne može biti napredka nego loša, pa su u taljanskim mjestih zamienile njemački materiskim taljanskim jezikom, sciencē, da se jedino tim možu postići onaj cilj, za koj su početne škole i ustrojene.

Ali u isto vrijeme, kad se nje-mački jezik zamienio taljanski uvelo se ovaj poslednji jezik kao nastavni i u tok ustrojene početne škole po krajevih i mjestih pretežno ili izklju-čivo od Hrvatah nastanjenih. Onu pravdu, što su prije Talijani trpili,

se nesretni Razsuljević sprijateljio? Da vam istinu kažem, duša mi se burka kad pomislim na njihovo bezposličarenje, pi-janstvo i bezbožstvo!

— Odmah ču žuti, odvrnu mi dobri Stefan, prigruv sebi i meni nagorjele žeravice. Bura zašviknu i zadrna koćom Stefanovom nu on ka da je nečuje nastavi ovako:

— Biologaciar oni bijahu ljudi iz dol-nje Istre. Za prava imena im neznam više. Nazvah ih »biologaciarima« jer se sjećam da su dugo i tiesne biele gaće nosili. Raz-suljević se s njima po krčmah upoznao. Ljudi su čužo vr-nemena i posijje njegove smrti govorili oćito, da su oni krivi nje-govoj nesreći. — Nije bilo dosta, gos-podine dragi, reče mi Stefan, da su rećeni »biologaciar« nastajali se sa Razsuljevićem po gostionah, već bi došli više puta nar-očito u blagdanu posijje podne u njegova kuću, da ondje piju i jedu po čelo noći. Nikto od Razsuljevićeva porodice nije ih imao rado izvan gospodara »žudiha« al so moralo mučati da nebudu gore. Otkada su rećeni »biologaciar« počeli polaziti kuću Razsuljevićevu, sve je pošlo natrag ka da bi prokletsitvo donijeli. »Žudi« Josip zlo-stavljao svoju Z-mu i čeljad, zavajdo se bez svakog uzroka sa dobrimi susjedi, ča se zapleo s njima u mnoge pogubne pravde, nemisleći da je njezla ravno on bio naj-veći protivnik pravdjanja, buduć uvidio, da ovo najviše upropaćuje kmote a koristi samo lukavim o lvjostnikom. —

(Štidić 66).

Podlistak.

Žudiš Josip Razsuljević.

(Pučka pripovjest iz Istranskoga života).

(Nastavak).

Graborčić umuknu a cijelo društvo sa žudihom zavapi: Bravo Graborčiću! Zasluzio si čašu vina jer si dobro povjedaao. Krčmaru »živanu« amo!

»Čivana« dolje. Društvo se veselo sjede. Razsuljevića nije više ništa grizlo u sreću. Kao mahnit vriskuo i pjevao s njima. Dok je orakio cijelo društvo balabučilo, unijdu u krčmu dvie osobe. Prvi biologaciar priskoči k njima, pogleda plaho okolo sebe, pozove ostale i prišane im tih: »Sadu je braćo najsigodnije vrijeme. Ljudi idu u crkvu. Uđinite hitro i vješto ako vam koji zapriječ tu, po-lužite ako vam koji nije daleko. Graborčić zna put, njega se držite. Poslje potnoći dođi ću na Orahovicu tamo preko potoka. U onoj samini smo svi sjegnuli. Sada idite!« — Biologaciar svi izvan jednoga otiđoše sa Graborčićem u — kasnu noć. Krčmar koj je stajao za herb-ot i čuo sve naslenu se, pokima: gla-voim i promunjla: »Ala čudnih gostijuh večoras! Pravi tići razletavci a žudiš Raz-suljević je s njim! Ha, ha, ha!«

Ravno u polnoći je ostali biologaciar sa Razsuljevićem ostavio krčmu. Kad su došli nad »pazinsku jamu«, obazrije se Razsuljević proti crkvi. Strah ga pro-djose, kad ju zagleda svu u svjetlosti. Neka mu sjeta opet poklopi srce. Po-

mislio je na svoja mlada ljeta, kad je sa čistim srcem i mirnom dušom dizao na »polnoćnicu« i on svoj glas novorođenom Spasitelju: »U to vrijeme godišća — mir se svietu najvešća« ... da »mir« al so on svraća samo k poštenim ljudem a ne k pijancem, bezbožnikom i — Ovdje se strasio Razsuljević tako da ga je morao prihvatiti biologaciar da nepadne. — Ala ste naktičen žudiše! Ta u jamu biste bio posrnuo, da vas nisam pridržao. Nu vi dekaćete a šta vam je? Popravite korak, da nas ljudi nestignu!

Oba ubrzaše koracima. Mjesec je one noći plovio po vedrom nebosklopu i sipao svoje srebrne trake na snieg, koj im je škripao pod nogama. Sve je bilo mirno samo se kađšto lavez pasa čuo iz obitzižih sela. Iznemada izklizne Razsuljević izpod ruke biologaciarove i zalet se na stran. Noga mu odrsne a on udari na svoju nesreću čvrsto o cestni kolobran ili parakar. Biologaciar odmah ga diže i smisleć reče mu: »Dragi žudiše! Po ledenoj cesti ne-smijete plesati jer si možete lahko glavu razbiti. Uhi kako ste se uarilo vikne opet biologaciar obrisav mu krvavo čelo i obraz.

— Nesretni Razsuljević nije mogao pravo ni govoriti. Vino, žlost, strah i udarac sasvim ga smutilo. Kad dođoše blizu kuće skupi Razsuljević sve sile, prodje rukom preko čela i reče mu ovako: »Na vam prijatelju ključ. Već je kasno. Hodite odpo-činuti na moj posjed preko potoka. Tamo prepisite slobodno i činite što vam drago.« — Hvala vam žudiše! Trudam sam doista. Poći ću do vašeg dvoraca na Orah-ovici i moram se požuriti jer će me dru-

bilo je od sad sudjeno, da ju Hrvatice trpe. Vi, gospodo, razumite kako je ovim nevaljalim postupkom zakrcao duševni razvitak i kako je nedužna mladež na muko stavljena; ali bolje od Vas razumim to ja, koj sam stupio u Voloskom, svojoj domovini, u talijansku školu neznajući ni beknuti talijanskim jezikom.

C. kr. Vlada uvidiv tu nepodobnost, protivnu svim načelom učbe, pravednosti i jednakopravnosti, kao što je negda u talijanskim mjestih zamienila bila njemački materinski talijanskim jezikom, tako iz godine 1850, u suglasju sa prečast. Ordinacijati, vlasti neposredno školam predstavljajući, zamjeni u mnogih školah po hrvatskih krajevih talijanski hrvatskim jezikom. Oslanjala se u tom ne o koju molbenicu sa nekoliko podpisa i križevah nego o crkveno propovijedanje, tako, da gdje se propovjedalo hrvatski i škola imala je biti hrvatska, a gdje talijanski i škola također je imala biti talijanska. — Trajalo to do godine 1870, kad bi usljed novih zakona i usljed živo i žestoke agitacije iztisnut hrvatski jezik iz školah po hrvatskih krajevih i uveden talijanski.

Danas c. kr. školsko zemaljsko vieće vidi, da na taj način nemože škola napredovati, jer tomolj svakoj obuki jest, da djak razumi učitelja — vidi, da su tim pogazana prva načela pedagogije, vidi, da su povriđena prava Hrvatah, njima temeljnimi državnimi zakoni zajamčena, te hoće, pače mora da kroji pravo Hrvatima, kako ga je negda Talijanom krojila.

Nego kadgod se c. kr. visoko zem. Vieće izkaže pravednim jednom ili drugom hrvatskom mjestu te hoće, da uvede u školu hrvatski kao nastavni jezik, odmah se digne prašina, gralne se na hrvatsku propagandu, na pohrvaćenje škole, koju polazi sama hrvatska djeca, i to sa one strane, gdje se je negda slavilo, kad se je njihovim pravednim narodnim željam zadovoljivalo.

Nit im je to dosta, nego još nastoje na iznudu od golih Hrvatah predstavke proti višim očeinskim i pravednim odredbam, predstavke, koje su samo podpisanim na štetu, jer svaki početni nauk mora da je u materinskom jeziku podložen a kašnjo lasno je naučiti i drugi jezik.

Na prvi mah rekao bi čovjek, nije moguće, da jedan puk moli, nek mu se materinski jezik iz škole izključi; ali žalibože tako jest. Ipak to nije nikakvo čudo za onoga, koj dobro poznaje odnošaje naših Hrvatah u nekih krajevih Istre. Kažu njim, kako to i u samih predstavkah Marčanah i Karničanah čitamo: vaše je diete naučilo hrvatski od majke — njemu je potreban talijanski jezik za poslove, koje će imati u gradu ili kod oblastih, pa zato nije vam potrebna hrvatska nego talijanska škola, Prosti puk nezna što je škola, pa ne slutec varke, podpiše ili podkriža, koju mu god molbu pokazeš.

Sama je većina odbora danas svojim glasom u podnešenom zaključku ozigosala takov postupak proglasivši načelo, da Hrvati moraju imati u školi hrvatsku obuku a Talijani talijansku.

Prije, nego li se izjavim o podnešenom zaključku, red mi je, da nešto opazim predstavkam podpisanim od nekoliko obćinarah petero spomenutih obćinarah — većju od nekoliko obćinarah, a ne od obćinaskih zastupstvah.

(Stediti će).

Cesta Polica-Klana.

Tko je čitao »Našu Slogu« posljednjih godinah, spominjat će se, da je razložena velika korist za istočnu Istru, koja bi korist došla, da se od Police u Klanu sazida nova ravnića cesta.

O tom su se jur dogovarale okolne gosposštije i obćine; dapače znamo, da je obćina Klana potrošila i priličnu svotu novca za prvi plan, a sve je zamuknulo radi toga, što je knezevska gosposštija Turn-Taxis baš u to vreme monjala svoje plaćnilce i upravitelje.

Za sada spomenuti ćemo samo ovo: Do šumske postaje Police izgrađjene su posve dobre ceste od Cebra i od Snežnika, te je samo potrebna bolja cesta od Police do Klana, da se istočni diel Istre spoji sa Ložkom okolicom u Kranjskoj. Ljudi, koji se razumiju u vojničstvo, kažu da bi ova sveza Kranjska s merom morala biti na sreću i vojničkim oblastim.

Čujemo, da je zastupstvo obćine Kastavske umolilo komisiju inžinirah iz Trsta i Poreča, da dođu na lice mjesta i da se osvjedoče, kako je grehota od Boga, da narod mora težko vozove voziti po onako pogibelnoj cesti, kako je cesta od Pako. Narod plaća 8% nameta na izravne poreze i povrh toga cestovinu na Pogledu, a sav prihod te cestovine dolazi baš od vozovah, koji iz Sumo voze, dakle koji moraju proći onu pogibeljnu cestu.

Koliko čujemo misli obćina učiniti ovaj predlog: Cestovinu na Pogledu neka država ili provincija uzme u svoje ruke za 15 do 20 godinah i neka polovicom ili dvimi trećinama prihoda odplaćuje kapital, koj bi se čim prije uložio u gradnju novoga, ravnijska komada ceste od Klana do Gumanca, jer od Gumanca do Police sigurno će sama snežnička gosposštija sagraditi cestu po svojem. Puk težko plaća cestovinu, ali bi sigurno makur i nekoliko povišenu rado plaćao, da je samo cesta bolja, da manje dere orudja, životinje i ljudskoga života. Sigurno je i to, da bi okolne gosposštije rado doprinesle štogod za gradnju te ceste. Mi smo već toliko priužbah o njoj imali, da iskreno pozivamo visoko namjestništvo i zemaljski odbor, da se po mogućnosti zauzmu za stvar toli potrebnu i toliko željenu od onoga naroda, koji male-nimi iznimkami posve točno plaća poreze.

Tršćanska izložba.

Pomorski oćiel. Prva zgrada što ti se predložje iza ukusnih paviljonah, gdje poznati Dreher toči svoje pivo a Pitsenem svoju crnu kavu, jest zgrada, što sadržaje predmete pomorske i preimate bosansko-hercegovačke a nosi ime zgrada br. 1.

Prošlje te zgrade jest divno, u najljepšem slogu sagrađeno. Veža, kroz koju ulazi u samu zgradu ima svod lapani i visokimi stilkami urešen; u njoj su troja vrata u srednju su glavnu, koja te vode ravno u pomorski oćiel.

Dvorana, koju pomorski oćiel zauzima, izkičena je sva zastavami; nornarskim znamenim. Tuj ti se visoko diže električni svjetionik. Naši čitatelji su bez dvojbe već više puta čitali o električnom svjetlu a mnogi su ga već i sami vidjeli.

Na dugo bi se razlegnuo ovaj naš površni pregled, da bi stalni tumačiji što je električno svjetlo i koliko se raznih sustavah električnih svjetiljakah izumilo; samo ćemo napomenuti, da su se ove stale već svukuda uvadajati: i u mornarici i u dućanah, i u kancelijah, a neće mnogo proći, ali ćemo vidjeti i ciele gradove električno rasvjetljene. Njimi je razsvjetljena u vešer i ovijsjezna izložba, te kad stupiš u nju, da se naužiš večernjeg hladu i riedke kapljice, čini ti se da deset mjesecinah sipju svoje svjetlo na izložbeno šetaliste.

Električni se svjetionik diže na sriedi a po stravan poredani su razni predmeti. Tuj vidiš kormilo za parobrode, nekoliko

kalupah različnih ladjih, parobrodah, primjerak korvete »Prundsberg«, a među svirni svakako odlikuje se primjerak oklopnice »Albrecht«, koja je pred izložbom usidrena bila. Taj primjerak pokazuje ti prosječno ciell ustroj toga carskoga broda.

Pomorska akademija u Trstu izložila je primjerke raznih ladjah, što plove jadranskim morom. Primjerci su to zlatimti ne samo za onoga, kaj nije našega mora vidio, nego i za nas, koji se u njem svaki letni dan kupjemo.

Vrlo je bogata sbirka, što ju je izložila c. kr. središnja pomorska obćina. Tu ima nacrtah, knjigah, zemljovidah čak o 60-tine 1796, primjerakah, pa množina pomorskih spravnih i strojevah a što će najviše zanimati svakog po-jettelju jest sbirka svakovrstnih ribah, školjakah, koralah, spužvah i podmorinskih bilnah. U malenom vidit ćeš sve što se miče i što raste u tom našem divnom jadranskom moru. Naći ćeš sva sprave za lov i za unjetnu gojbitu ribah, fotografirane slike i nošnje raznih prebivalacah i ribarah na obali jadranskog mora. Red nam je, da zbilja budemo zagalvalni pomorskoj oblasti za toli lepu i bogatu sbirku.

I c. kr. ratna mornarica u Polju izložila je više novih i liepih pomorskih spravnah, koji nam dokazuju očiti napredak na pomorskom polju.

Osim tih javnih oblastih i zavodah izkazali su se također mnogi posebni; go-sp. Ivančić iz Ložinja izložio je krasan primjerak velike ladje, g. Račić iz Polju nov električni stroj za obćenje na ladji, gosp. Eichler iz Beča pomični parni kotlo za izsisanje vode iz mora, a mnogi drugi izložili su platno, konopah drvija za ladje itd.

Kad čovjek dođe do posljednjeg predmeta još će se jedan put ogledati, da jednim okom shvati svu tu množinu predmetah, a, vjeruje mi, težko će mu biti razluti se.

Bosna i Hercegovina. Pod istim krovom gdje i pomorski a jednini dašćanim pretinčem odleljeni nalazi se i bosansko-hercegovački oćiel. Iz jednoga prelazi se neposredno u drugi. Prije nego čovjek stupi u ovaj odjel mora znati, da polazi izložbu zemlja, koja je stoljeća čimila po i turskim koptom. Neka dakle, ako hoće biti pravedan, ne traži ovdje obrta na onom stepenu razvitaku, na kojem ga vidimo u drugih zemljah austrijaskih.

Stupivši u odjel te tako zvane »Nove Austrije« prvo što ti se oku namiče jest stakleni ormar, u kojem su poredani kit-plovi Bošnjakah u svojoj krasnoj odori. Urest i kraj sjeća te na hrvatski paviljon, a ml bogate, bosansko-hercegovačku izložbu nit ne smatramo drugde, nego kao nastavak hrvatske izložbe. Ta jedna nam je majka, jedno nam je ime, jedan nam je jezik! Osim odjehtih lina i drugih raznih tkaninah i vezvah. Sve pokazuje još narodni nepokvareni ukus i riedku vještinu u vezluzi. Bošnjakinje su zbilja vrstne vezalnice; mora da su i lijepe!

Uz očiće vriedno je oimah spomenuti i rianje u zlatu i srebru. One su toli vješto izradjene, da njim se i vještaci u tom poslu čude. Osobito se izliče filigani ili srebro i zlato na sitno radjeno. Rieko bi čovjek, to su kovec prepleteni, ali toli sklanido, toli ukusno, da jih se ne možeš nagledati. Teško da će Bošnjaci štogod od tih radnjah sobom kući ponesti, sviet se za njimi jagul.

Kod tih dvaju obrtah razvit je prilično i jedan treći, a to je kerznavstvo. Osobito su liepe konjske oprave liti namovi. Tuj ih birač Bošnjak ruku u ruku sa braćom u Banovini.

Ali, kako rekoh, Bosna nije obrtna zemlja, pa ne valja u njoj tražiti u velike razvija obrta; ona je zemlja obilata naravnih obdarena a njezina je sbirka naravnih produktah, srodlnah sbilja bogata. U njoj su zastupane malno sve rucle i baktar, i zlato, srebro, željezo, antimon i olovo, i tako bave nabrojio. Nema dvojbe, ali će rudarstvo biti za Bosnu jedno od prvih vrelah bogatstva, ali treba za to cestah, željeznica i poduzetnikah sa novci. I toga će nam vrijeme doneti. Vrlo je liepa izložba poljoilječkih plodovah. Vidiš tu svakovrstnog žita i voća, a osobiti ovog posljednjeg. Tko ne pozna bosanskih šljivah? I one su ovdje vriedno zastupane. Hercegovina je izložila vina, koji su ukusom i hojom sičena dalmatinskim. I koži ih razni čelveronožnih i dvoonožnih stanovnikah bosanskih šumih ima liep broj. Radnje u drvu nisu baš najvrstnije, a malo će nas zanimati i razni primjeri kućah i džamijah.

Znači željno će posjtitelji predložavati izložbu školskih predmetah, pa će se sbilja i veseliti. Dječak, koj je prije godine 1878 učio na izest samo ulomke iz čitapa, iliti iz turskoga svetoga pisma, sad ti piše i uči kako svaki tršćanski sin. Samo da ga nebi mueli i mutili ml bistru glavicu tobože »kulturnim« njemačkim jezikom. To je biljka, koja se bosan-kog tla ne hvata kako ni istarskog. Ona niče i uspijeva samo onamo gore, na ledenom sjeveru.

Skupna ova izložba bosansko-hercegovačka ugo lino se dojma svakoga posjetilja i daje mu dosta jasnu sliku te Evropi nepoznate ali bogate zemlje. Nju ne dvojbe čeka liepa budućnost, samo treba, da njoj se dade ljuth vrstnih i

željnih joj koristiti. Iju-llh, koji razume i poznaju narod i njegove potrebe.

DOPISI.

Iz otoka Cresu.

Katastrofa od grama na Cresu. — Putujući po otocah našega Kvarnera dospjeh u nedelju na Beli na otoku Cresu.

Ovje sam zatekao pred gospod kanonika Bolmarčića iz Krka, koji se spremaša sa mjestnim kapelanom g. N. Gregoin, da sielećeg dana posjete Dragozečić, selo udaljeno po prilici 2 sata hoda gdje je u noći od 20 pr. mjeseca gram udario u župnu crkvu nanio velike štete. Ja sam se rado pridružio toj go-pod, nadojdući se, da neće biti bez koristi po unja študija. Tako se upulamo sva trojica na konjih po brtovih, pećinastih, često prirodno-divljih ali uvijek zanimivih predjelih pri Dragozečićah, koji leže na protivnoj strani Cresu, na spustu gorskom nad obalom nasuprot labinskom kraju Istre. Ovdje nas sriduće dočeka župnik g. Mate Kosić, koji nas odmah povede u crkvu, radi koje lije poglavito poduzeta ova eskurzija.

Crkva je tek neavno sagrađjena, prilijena je — kakva već može biti u malenoj i siromašnoj župi, koja broji nešto preko 300 dušnah. Dne 20. pr. mjes. zadesi tu siromašnu crkvu strašna katastrofa. Cielih 20 danah vlada uz more neobično ružno vrijeme; vjetrovi i more mlesne; oluju se za olujom diže. Za cieleog mog života nisam čuo toliko gmljavine i oranj; gromovah, koliko za to vreme po otocih i Istri.

U noći dne 20. pr. mj. bila je po Creskom tako strašna oluja, da su ljudi staro i mlado od straha turali glavu pod pokrivalah, da nevide i nečuju strahote gromovah i noćne rasviete. U Dragozečićih pada tom prigodom nešto prije ponoći grom u crkvu, i to u sakristiju, koju protivno i pravi stau pakla.

Sakristija je odijeljena zidom od crkve, s kojom ju spajaju samo dvoja vrata. Iza toga zida nalazi se glavni žrtvenik, a grom udari baš u taj zid. Striehu probuših nekoliko puta taj zid, usav ovjho unutar a malo niže van. Glavni žrtvenik ošteći malo, a bakra samo ruzne predmete na tle, ali u sakristiji počini strahotah. Oduhan za zida stojaje velik ormar, u kom su bila sabranjena svakovrstna svećenička odijela, onia srebrno i zlatno crkveno posudje. Grom spuli savim ormar i sve što je bilo u njem to od svega neprosta nego pepeo. Negoržioše dvje štete, a župnikove cipele ostasah savim čitave, što je u istinu nepojmljiv pojav. Ona i ovo: bio je tu stolid, odkopaja izgori sve, ali osta nedodirnuti gornja daska.

Srebrno i zlatno posudje lije savim nagrdjeno te preostasah samo komadi lina. Staklene posudice, u kojih se čuva vino i voda za sv. misu, pretvorene liješe u krutu i nezgrapnu masu, kao da je izlaska iz vruće staklenarske peći. — Ja sam ponio sobom za uspomenu komad ta neobične mase. Cieleo pakto sakristija, koja je dosta prostrana a osobito visoka, prikazuje ču-uno sliku. Sve stiene, strop i tlo izgledaju kao da su napravljene od čono, ramarama. Kad je u jutro otvorio zvonar vrata, jedva je poljegno od smrdelja, a i sada još neobično zaudara. U samoj sakristiji ima štete preko 2000 for., ali valja još uzeti u obzir i to, da je cielea crkva sredinom krova popucala. Prošle nedjelje nije mogao župnik ni misiti, a kad je puk došao u crkvu, stao je na sav glas plakati.

Kad smo mi razgledavali crkvu, išli su seljaci za nama, a u očima sievalu im se suze.

To valja-vidjeti. Nije ni čudo. To je vrlo siromašan kraj; puk je uz najveće žrtve sagradio crkvu, a sada je skoro uništena. Patronat crkve ima obćina grada Cresu, na koju se je župnik obratio, al do sa tu nije još izaslana ni komisija. Tko ima sredstvah, a čuli u seli hrvatske ljubavi, neka pomogne siromašnoj dragozečićkoj župi napraviti će zadužbinu a steći će zahvalnost tog vriednog ali zapuštenog hrvatskog puka, obratiti se u župnika g. M. Hossia u Dragozečićih, Cres-Cherso).

Vidio sam dosta čudnih pojavah, ali ovalovče, ukada. Nisam pricelo-lovac, ali neznam, jeli bi tko mogao raztumačiti pojavu u Dragozečićih; čini se, da se je tu grom šalio i pogravao, probušivši sud ovdje, sud on-đe stienu. Za mene je to bio svakako ču-ano prizor. U ostalom naruci gromu nisam u gorskim predjelih Cresu ništa neobično, samo što su veće katastrofe vrlo redke.

Naš izlet uza sav taj prizor prošao je vrlo udobno. Moje znanstvene bilješke postale su iz Dragozečićih obilnije, a naučilo sam se i hrvatskoga gostiljubija i riedkih prirodnih krasotah.

Na otoku Cresu.

J. M.

*) Osobito preporučamo ovaj za posljednji broj zakasneli dopis, neka svaki rodoljub učini svoju za one nevoljne župljane, koji su ovom nesgodom skoro bez crkve ostali.

Uredništvo.

S Baške, na svrhi septembra 1892.

Nedvojbeno je da nam je kišovito vrijeme u ooba trgatbe (berbe) ljetos velike štete nanijelo. Ali kamo sreća, da bi se tim sve zlo svršilo! Rieč je u puku, da kad jedna nesreća slijede drugu, da samu nedodje. A tako i je. Za kišovitim vremenom u doba trgatbe zaradale i poplavice. Od tin se crne viesti raziele na široko i daleko, ali neznam, jeli si je tko brige duo da oglaš nesreću koja je ovo trgovišta zadlesila ob noć 20 pr. m. Može se reći, da periodične poplave nastaju svake druge godine, pošto se ima k ovoj, koja bje oglašena u cienjenoj N. Sl. g. 1880. br. 22. pribrojiti i ovogodišnju, koja onu svestraunu nadmašuje, jere ne samo, da je riečina polje poplavila i opustošila, pa i most, neotom dogradjen »Na Goricih«, o koin je rieč u rečenom dopisu, do temelja razorila, tako da je uzalud tražiti kame-nje istoga, nego je i nried trgovišta, budući potocih nabrekaniti, prodria u dućane i konobe, trgovcem obu nakvasila, uje jim iz kameciah izplivao, bače sa vi-nom i moštom izprevrnula, pa i iste ulice, po kojtu se je oo tri stope voda visoku silom u more izlovala, izrovala na način, da ti je i trieznomu danju pomnije pa-ziti, gdje da uogom stanoh i što je za ugo, da je ogromno kamenje, koje jedva zdrave mislice više težakah svladati mogu, sobom kotrijala, pa stanom ulice zatrpala, a stranom ga na obali morskoj stovarila, a nupose uz brodaricu kraj Luke toliko ga nagomilala, da je viša sada ista gomila nego li jarbol ovomjestnih brodovila. Ne-znamo dali su naši otci našli kakvo mjera već poduzeli, da ubiže našu nevolju iz umolili vladu, da dade izviditi štetu, da dotični krugovi uvide, kako naše njivo nemogu biti i L reda a najmanje ono pri riečini, kamoli »uzor« njivo L reda (fondi modello).

Puzilo dakle, da vaši obćinski otci uvijek vrše savjestno svoju dužnost, dobrostanje puka mora jim biti najveći briga, pa ako neodgovaraju svojoj zadaći, to vi onda u buduće birajte omilke, za koje znate, da jim vaše dobro na sreću laži.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu 15. oktobra 1892.

Najvažniji čin, koji se je ovih zadnjih potnajst dana iznio, jest sankcija preinačenoga izbornoga reda za car. vieće. Već su ustavovjerci dvojjili, dali će taj zakon ikad stupit u kri-post, kad eto potvrdio je car taj za-kon na svoj imendan dne 4. oktobra. Kod nas nećo biti velikih promjenah nego što će u gradovima imati pravo izbora i oni, koji neplaćaju nogo 5 for. davka. Tim će puk dobit sve veća prava kod javnih stvarih. U Českoj veliki posjed bit će razdijeljen na višo izbornih tiolah a no kako dosada samo jedno tiolo, gdje je uspjeh uvijek odvisio od nekoliko glasovalah. Sasvim je naravno, da sada i pojedini sabori predlažu, da se promjeni izborni red za pokrajinske sa-bore, jer što vriedi za veće, moralo bi valjati i za niže. Galički je sabor zaključio, da se pozove vlada, neka donese shodne promjene za državni školski pučki zakon, koji da neodgovara odnošajem pojedinih pokrajinah. U našem Primorju kako i prije, mi nevidimo, da bi se što na našu okrenulo, znaju da su Hrvati i u obće svi Slaveni donjele strpljivi.

Naša braća u Hrvatskoj imaju sada teške dane, Magjari jim nedaju, da jednom odahnu, neprestano jih napastuju. O već blaženog granici toliko se oć obćavalo, da će se od-maćo sdružiti i pripojiti te da će ko-načno uživati ustavna prava, kad sada uz sve zadane rieči još se traži od Hrvatah, da Stogod popuste, želo li vidit svoju braću iz granice u saboru. Nego i popuščivanju imado granicah, gdje se radi o časti i ugledu naroda tu nevalja natrag, nemogu ni granice utamaniti. Traži se od Hrvatske, da dade svoju privolu, da neće moći razpravljati proračuna za krajnu, dok se nagodba medju Magjari neobnovi. Čemu nam onda ustavnost? Mi se nadamo, da će Hrvati znati sačuvati svoje ugled i do-stojanstvo.

Europa a osobito Austrija gle-dala je kako je pred 15 danah crno-

gorški knez putovao u Rusku, bio ondje izvanredno srdačno dočekan a to nije svim pravo. Bugarski knez sastao se je s rumunjskim kraljom a ovih danah imaju se sastati u Ruščuku srbski kralj i bugarski knez. Reč bi, da se stvara nekakva sloga izmedju bal-kanskih knezovah.

Ministar-predsjednik Italije De-pretis izrekao je u Stradelli svoj iz-borni govor, gdje se je izrazio o političkom stanju Italije. Moramo pripoznati, da znaju Talijani svojim govori umiriti susjedne državo. Sve novine izrazuju se povoljno o Italiji, jer je Depretis svojim govorom utišao svako nesporazumljenje.

Luca i Mara.

L. Muro kumn, ča bi reč da niste još kr-stili vašega otročeta, vi se već stjnete a on je još abroj. Kuma ča vas ni Boga strah.

M. Draga Luca pustite me, da ja brgeši nosim to bimo već lill otkada storiš, ni moj Jurina se j'neč va glavu zabil i neče ter neče da krsti, znač da ga je strah da bi ga za Talijana zapisali.

L. Kako za Talijana? Zač pak to?

M. Zač da je ordin prišal da vaju da i popi pišu va svoji libri naša imena kako su jih plašal Benediči, ki hrvatski nisu znali lego jst.

L. To smiron i moj Franina neć predlka vavek za neki palagraf devetnaštli, da bi se moral neken ter neken malo raz-tumačit, zač da bi reč da ga nikako nemoru pravo razumet.

M. I moj Jure ja, neč već više dan sa po kuće hodl i sam sobun govori za neki palglav devetnaštli po kem da bi se njihov sin moral »Jurinica« pisat u ne »Giurinteh« kako štora istra piše.

L. A pak draga vi, ča van je zato neka ga pišu kako te, kada bude sam znal pisat, ča se pisat kako bude on otel a ne kako ča drugi, ki nas videt nemoru.

M. Za ljubav božju da vas moj Jure čuj tako govedl! On bi vas tređa zalavil.

L. Ju mane zač kuma?

M. Zač? zač on vavek predlka, da ako bude njilov sin zrasal »Giurinteh« da te ga neki Heletisti postat va fabriku od homke i petralni, a ako bude »Jurinica« da te od njega bižat kako bog nas očuje, ča... To je viste!

L. Da bi tako re, kako ča moj strah još sve to veći lit ako budemo tako na-prvo šil. — Bog s vami kuma, moram poč, zač mi deca plaču.

Franina i Jurina.

Fr. Cink, cink, cink...
Ju. Ča brojš evan-cike?
Fr. Aj ne ju, nego neki drugi, pull keh kupuju Kran-ki vino.
Ju. Da nisu to šare-njaki?

Fr. Tako da bi ni!

Ju. Pak ča se razumiju? Ter šarenjaci da nezaju leh talijanski.

Fr. I joh! kako lepo govore s Kranjci kad pridu. Ta put ni niš čut: Fora i Cranzli-nego govore lepo po hrvatski i kranj-ski s njimi.

Ju. Viš zlodeja, ki bi to rekal!

Različite viesti.

Ministri Pino i Falkenhayn propu-štavali su do sada zapušćenu zemlju Dal-

maciju, da se svojim očima osvideoće o-dnošnjih te pokrajine. Ministar poljodjel-stva prof Falkenhayn obišao je sve kra-jeve i mjesta te ča sada predlažati u Beču, da se što i za tu zemlju učini. Ovaj mi-nistar lio je svagdje jako lepo sprijet a pujanatvo ga je još radje vollio, jer je s njim hrvatski razgovarao.

Ministar Dr. Pražak postao je barun, pred pol godine donio je željeznu krunu prvoga reda i imenovan pravim taj-nim savjetnikom Nj. Veličanstva.

Gosp. Andrija Mohorovičić, Hrvat iz Volosoga lje ovih danah od hrvatske vlade imenovan pravim učiteljem na bakarskoj hrv. naučičkoj školi. — Na-šemu prijatelju od srca čestitamo.

Jelačić, koji su sa svojom gla-sovitom gluhom na Rieku. Vojnici te re-gimente rekrutiraju se iz bivše lieke i oćeke regimente te gorskoga kotara. Glasba dala je već na Rieci nekoliko koncertah, koji su bili sa uzhltom pozdravljeni.

Opet bombe. Pod ovim naslovom javili smo zadnji put, kako je ubruden u mjestu Monoli vojnički bijegunac Ožerdanč, koji je hito sa bombami u Trst. Što smo spomenuli, da će bit predan vojničkomu sudu, obistinilo se je, već sjedi u vojničkih zatvorih odjeven na vojničku. Došlo se u trag i njegovom drugu, koji je utokio na dobu iz Honchi pa su ga ulovili blizu Flo-rencije u Italiji. Zove se Demetrio Ragosa rodom iz Bujati u Istri, po zanatu apote-ker i kemiker. Na njega pada sumnja, da je i bomba sam pravio. Doveden je u Uline te se čeka, da ga Italija preda Austriji, ako se dokaže, da nije samo radi političnog zločina okrivljen.

Svečanost na moru. Zadnji dan posljednjega mjeseca bila je pomorska raz-svjetla sa bengaličkim vatrama i zalivu blizu trišćanske izložbe. Taj dan padala je petstogodišnjici izdavanja diploma, kojim se poduje Trst pod zaštitu habsburške kuće. Te večeri dogodila se nesreća. Na raz-svjetljenom parobrodu, gdje je bila voj-nička glasba novjovode Leopolda, eksplo-dirala je — kako vele — mužura (muskul) priredjena za bengaličko raketa te llin ostadoše teško ranjena dva k glasbi pri-padajuća rodom iz Česke, drugoga dana oipili su jednomo nogu a drugi će ju možda sačuavati. I radi ovoga je povedena iztraga, koja će razjasnit stvar, jer su mnoge novine doniele glas, da je bila bu-ćena bomba.

Kastav, 4. oktobra. — Zabava čla-noonice dne 2. o. m. Izpala je sjajno. Izgalo se: »Novci za diplomu i šta« »Druževna noć« u domaćem dialektu. Gobje izvedeno u obćenito zadovoljstvo. Gospoda Vlah R., Brozović A. netunaju premea, a ostali glumci (učitelji Buheša i Vlah te mladi preporučnik Jelačić) bili su ove večeri oso-bito dohri. — Poslje prodstavah biješk mato plesa, pak kratka tombola, te lza nije opet ples i prijateljska zabava do zore. — Goslih biješe iz Rieke, Volosoga, Lov-rana Moščević, Vepinca, Vrhnika toliko, da je iz domaći dvorana bila dub-koom puna. — Novčani uspjeh posve je dohar. Te ča i naša »bratovščina« opta dobiti malen darak za ubogo učenika. Veselo je pomsiliti i kako člaoonica kastav-ska zmože složiti »ugodno sa koristnima« te Kastav sa svojim čednima zabavama doživlje do kamena na palaču naroda.

Franzovčje nije još na žalost izkorenjeno kod našega naroda kao što to pokazuju glavna razprava obdržavana kod ovdasnjega zemaljskoga suda dne 13. t. mjeseca. Na obtuženičkoj klupi sjede: Franković Ivan pok. Antuna, 60 god. star; Jan Gadič Paskval pok. Andra nazvan Rošič, 59 god. star, posljednik i zastupnik na obćinskom vieću na Voloskom; Benčić Anton od Ivana, 33 god. star, obtužen polag §. 306 kaz. zakona, što su oskrvnuli i zlostavili lješinju pok. Ivana Varljana na groblju u Opatiji. Na 16. julija doniele se mrtvo tielo pokojnikovo na groblje, da se zakopa, kad su sledećega dana došli gorespomenuti Gadič i Benčić te nagovo-řili Frankovića, koje je grobove kopao, da zabilje jedan veliki čavuo u usta a po jed-noga u svaku petu pokojnikove lješine, jer da je pokojnik bio kudnik (!), pa da nedođu više na svet sinitu lude i dona-šati nesreću, mora se to učiniti, za to djelo mu obećaju 1 for. I Franković zbilja učini tako i još prečeže sgležnja pod kojnomu te okrene na trbuh mrtvaca u škrinji. Stvar nije ostala tajnom, sud je poveo iz-tragu, a na glavnoj razpravi odsudjen je Gadič Paskval na tri mjeseca, Franković i Benčić na 2 mjeseca težka i pooštrena zatvora. — Da se ovaj čin sbio gdje med Indijanci, jedva bi ga vjerovati mogli, a to se je dogodilo u Opatiji blizu Volosoga, u mjestu, gdje se sada misli podići ku-pulisti — ljudi iz Opatije i bližnjih mje-stah ipak idu po svietu, skoro svi su mo-rnari, pak još vjeruju u te žalostne čarobije, ne samo vjeruju nego evo nam primjera, gdje oskrvnjuju mrtvo tielo jednoga starca, kojega oni za nekakvog kudnika držel kad čemo se razvještili, jeli čemo uz tuke nazore moći napredovati? Doba bi bilo da se iztrebe iz naroda svakoga prazno-verja, jer evo imaju i sramotnih posiedleah.

Izpravak. U broju 18. našega lista tiskasmo u talijanskom jeziku izpra-vak iz Tinjana koji bi bio imao izpra-

viti njekoje točke u dopisu donešenom iz-lstoga mjesta u 17. našem broju. — Pod-pisan je neki gosp. Antonio Depiera, prvi ravnatelj oćešnjeg društva »Gabinetto di Lettura«, pa prem bi bili mogli mirnom-đušom preći preko onoga na »dnevni red«, i ako se je spomenuti gospodin posve, jednostavno pozvao na §. 19. tiskovnog zakona, to ipak tiskasmo onu tobožnju re-šičku kano kakav curiosum, jer o tom, da nije ono bio nitačak »izpravak«. osvjeđo-čili su se najljage naši čitatelji. U dopisu iz Tinjana stoji doslovce: »Po svršetku puk povedoše naši kulturonoši rečenog gospodina u njihov »gabinetto di Lettura«, gdje su dobrimi hotijama zasmočili liepu talijansku produkcu ill na talijansku: Alla fine i nostri portatori di civiltà condussero il prefato signore nel loro gabinetto di lettura dove con delle buone bottiglie con-didero la bella predica italiana. A »rettilica« nu hrvatski prevedena glasi: »Nije listina da su »naši kulturonoši rečenog gospodina« udioničtvovali kod banketa priredjena na čast gosp. Zotti-u putuju-ćemu učitelju poljodjelstva u dvoranu oćešnjega »gabinetto di Lettura«, već sami članovi istoga društva, dakle sasma druge osobe od onih naznačenih u spomenutom dopisu. — Ovdje spominjemo samo da će dakle »skulturonoši« reći u talijanskom »portatore« ili ako hoćete »apportatore di civiltà«, di cultura, a u njemačkom »kulturtirager« a lko su u Istri ti »portatori di civiltà« rekli su nam već stoput on isti, koji evo ovim provjedovaoše proti imenu, koje su si sami nadjenuli. — Vidl je dakle iz ovoga da je gosp. primo (koliko li je?) Direttore ovog putu go-đio baš kao pratom u oko ili kako bi Ta-lijanci rekli »na prezo un bel granchio a secro« su svojim izpravkom. .... Ko-načno još dodajemo da kad bi ona »rettilica« jianjuja bila, najme bolje stilizirana, ni bi možda mogli stvar drugije tu nadučiti, al onako nejasna kako je, mu-rado-smo odgovoriti kako porl.

Novo forinčice. Na 6. tek. mje-seca počelo se je izdavati nove državne note od 1 for. Što se tiče veličine, te su skoro tako velike kao i stare, malo su unanje, hoje su slične petaćim i deset-ćim. Na jednoj je strani njemački, na drugoj magjarski tekst. Nove forinčice nemaju državnoga grba. Sada kolajuće forinčice od god. 1890 pobirat će država natrag, svaka kasa primat će jih za platež do 30. septembra 1893. Od 1. oktobra 1893 do 30. septembra 1894 primat će jih samo centralna kasa u Beču a kasnije moć će se samo promjeniti na zahtjev »frankah« do njekoje stanovitje dobe.

Organizacija vojske. Sad se je uređenje pojedinih četah u vojsci sa-svim preinačilo. Svaka zemlja imat će svoje regimente, koji će ostati ponajviše u zemlji. Regimenta Weber 123 sastojat će od samih Dalmatincah, za celo Primorje ustrojena je novo regimenta br. 97, koja će imat za sada svoj štop u Pulju. Sve rezervne regimente su ukinita a ustro-jeno novih 23 pjesačkih regimencatah tako da jih je sada 102.

Zašto ženo neimaju brko-vah? »Kentucky State Journal« riešio je dosjetkom pitanje, zašto ženam nerastu brkovi, premda se mnogoj craki pokazuju lepi maljušni brčići. »Ustne se neprestano miče« — veli pomenuti list. »Vječna kon-verzacija — u nižih razredih se to zove brljanjem — to neprestano smiekanje čini, da je osobito gornja ustna u nepre-stanom micanju, a po tom naravski da gornja ustna neima mira, da na njoj por-astu dlake«.

Iz kinezoga službenoga lista. »Pekinški Vjestnik« od 14. srpnja piše doslovce: »Iza snše od nekoliko tjed-nah pala je jučer kiša nad gradom i okolikom. Sve se je oporavilo i svaki se je pitao, komu se treba zahvaliti za ovaj nebeski dar. Kako nam se javlja nije nitko drugi, nego naš uzvišeni gospodar i vla-dar komu imamo zahvaliti za ovu kišu. Jučer u jutro je naše zapoviedilo, da se priprepe njegova svetkovna nosila, jer da se kani pomohiti u hramu bogu kiše i sniega, da izmoli svojoj državi kišu. Jedva što je klekno pred bogom i počeo mo-liti, otvorilo se nebesa i na zemlju pade izdašna kiša. Slučaj ovaj dokazuje jasno, kako je naš car i gospodar obiljujen kod bogovah i kako ovi izpunjuju svaku i naj-manju njegovu želju!«

Književne viesti.

Nakladom E. Mućnjaka u Zagrebu izdane su »Hrvatske Pisane« za narodne škole. To krasne pisanke (teke) otkuju se dobrim i čvrstim paprom kao i osobito liepo izvedenimi krasopisnimi primjerici, stoji samo 3 novč. Svaka ima 8 listovah, na svakom listu su primjerici. Naručbine obaviju uz gotov novac nakladnik E. Muć-njak u Zagrebu. Osvedočiv se o dobroti i praktičnosti na ogled nam poslanih pisankah ni je sa naše strane toplo pre-poručamo našim pućkim školam za porabu.

Hrvatska biblioteka. Dobill smo od knjižara Lav. Hartmana u Zagrebu poziv na predplatu na »Hrvatsku biblioteku«

sbirku domaćih i stranih pjesničkih proizvođača do novih to starih, kojih se već nemože u knjžarab dobiti. Biti će to sbirka po načinu francuske »Bibliothèque nationale« i njemačke »Universal-Bibliothek« a obuhvaćati će sve originalne proizvođače na polju dramatičke, novelističke i poučne literature to osim toga prevode engleske, francuske, ruske, talijanske, njemačke i poljske literature. »Hrvatska biblioteka« izlaziti će u svezicah u šestnaestini arku u početku do petoga svezka mjesečno po jedanput, kasnije dvaput, svaka svezka imat će 64 strane a stojaći će samo 15 novč. Prvi svezak dobit će svaki koji se želi osvjedočiti u vrsnosti i sadržaju toga djela, ako pošalje 15 novč. ili u listovnih bilježak (markah) ili pak poštarskom naputnicom. Koji se predbroji na 5 ili 10 svezakah, neka pošalje 75 novč. ili odnosno f. 150 poštarskom naputnicom, pa će knjige franco dobiti.

Ovaj poduhvat po hrvatsku knjigu zaslužne knjižara Lav. Hartmana ni nemožemo nego svrsedno preporučiti, jer će najljepše na ovaj način hrvatska knjiga iztisnuti tudju u Hrvatskoj a Hrvati će se moći upoznati za malen novac sa najljepšim proizvođačima hrvatske toll literature ostalih narodah. Mi »Hrvatsku biblioteku« osobito preporučamo našim svećenikom i učiteljem, da ju šire med zrelju djecij i med naše djevojke, koje će se na ovaj način poljubie upoznati sa hrvatskim jezikom i služiti njim za noobrazu. Predplata se šilje: »Knjižara Lav. Hartmana, duga ulica 12, Zagreb.

O Poslanicama u duhovniko-dalmin-tinskoj periodici hrvatske literature. Ovakvo se gore razprava napisana od našega zemljaka iz Dubašnice na otoku Krku g. Ivana Mitličića, profesora na kr. višoj gimnaziji u Varaždinu i tiskana u školskom programu isto gimnazijo za god. 1887/8. Polag rimskih klasičkih pjesničkih pisani su i naši stari Dubrovčani poslanice u stihovih te jih je pisao uvrstio med prigodne pjesme. Te su poslanice bile namijenjene uzkom krugu prijateljah, nu ovdje su se širile dalje i dalje, dok nisu postale obćim dobrom narodij. Razprava pokazuje, kako je pisao dobro proučio dubrovačku literaturu je nam ovdje razvitiho pojedinu granu staroga našega pjesništva. — Preporuču-temo tim više ovo djelo, koja je i napos- tisanu u brošuri te stoji 40 novčćah, budući je čisti dohodiak namijenjen »bratovštini hrvatskih ljudi u Istri«.

Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Sokcih u pogledu narodnom, vjerskom, umnom, građanskom i gospo-darskom. Napisao Ivan Antunović. U Beču 1882. Izdaje i razdijeljuje pisac. Pod gor-njim naslovom izdao je veleuzslušni sve-ćenik katoličke nadbiskupije i naslovni bi-skup u Kuloč kulturo historičko djelo o prošlosti Bunjevcah i Soltaćah (ovako se zove dva ogranka Hrvat-koga naroda raz-trješena po cijeloj južnoj Ugarskoj), kojemu u plemenitu misao upoznati narod sa svo- om prošlošću navješćujuć mu bolju bu-dućnost i to u slojz jednokratno braće, koja je razdvojila pakost neprijatelj. Vrh pisac shvaćajući važnost prošlosti kaže sam u predgovoru: »Ako toćete da utamnite koji narod, zahašurite, sakrijuće mu prošlo-t, pa ste kinetke bedeme stavili pred nje-govu budućnost«. Cijela razprava odiše plemenitom željom za slegom med južnimih slaveni, kojih on smatra neobhodno po-trebitom za našu bolju budućnost. — Iko želi to krasno djelo čitati, neka se obrati na pisca.

Svečanost radničkoga društva.

(Konac).

U dva sata poslije podne bijaše zajednički objel u čitkoj redutnoj dvorani ka-zališta »Politeama«, gdje se je skupilo do 250 odličnih licah. Za stola ravnatelj izabran bi M. Polić. Poslije glavnih napitnica na previšanu obitelj, kumic i ostale zahvali se predsjednik radničkoga društva Viktor Dolenc svim gostovim iz Hrvatske, Kranjske i Gorické, koji nisu štediti ni truta ni napora samo da po tiele veću znamenitost i veći sjaj svečanosti posvete društvenoga barjaka. Zahvaliti su se u imeu Hrvatah dva člana »Kola«. Sa strane Slovencah iz Kranjske i Go-rické nazdravljalo i zahvaljivalo se je više njih. Kod objeha svirala je gorické veteranska glasha, pjevala je društvo »Kolo« i nekoliko pjevača ljubljanske čitavnice. Osobito omiljele je svim prisutnim »pou-pouri« hrvatskih pjesmah toćno izveden od članovah »Kola«. Telegramh pripjelo je iz svih stranah, itpi broj iz Hrvat-ske, sama *Virovitica* otposlala jih je šest, izmedju ovih je ian od virovitičkih mladih Hrvatah.

U bratinskoj slozi i uz veliko odu-ševljenje za našu bolju budućnost razsta- doše se svi zadovoljni oko 4 1/2, da se opet sastanu o 7 sati u Dreherovom salonu, ako ga tako nazvati smijemo, koji je bio iste večeri u tu svrhu priredjan. Posjet-nikah bijaše preko 200. Koncert započe sviranjem vrstue glashie hrvatske raga- mente nadvojvode Leopolda br. 53 i to

motivi slavenskih pjesmah. Pjesku ne-bijaše kraj ni konca. Slovenski i hrvat-ski pjevači zapjevaju zatim omljubljenju i vele razprostranjenju pjesmu »U boj«, a članovi »Kolo« za saba opet pjesmu »Zi-vila Hrvatska«. Npjetom pozornošću pri- vili je obćinstvo ljubljanske Sokole, koji su svojom tielovježbom pokazali, da se u svojoj struci savršenosti približavaju. Mje- sanji muški i ženski sbor odjeva na obća zadovoljstvo »Slovenku«, koja se je morala opetovati. »Kolo« izjevja još »Tebe zlatou« i »Čeznuće za dragom«, na što ga cijelo obćinstvo opetovanim burnim pjeskom pozdravi, osobito bijaše odlikovan g. *Zi-senka*. Ljubljanski »Sokol« producirao se je još jednom isto tako i trčćanski pje- vački sbor, obćinstvo velikim odušev- ljenjem jih izazivalo. Koz celu večer svi- rala je vojnička glasha ponuživši slavenske komade, što nije malo doprinelo, da je večer što bolje izpala. Oko 11. ure na večer bijaše žaribanje sгодitkah, koji su dobitnike još više razveselili. Oko ponoći bijaše koncertu konac a pučkomo plesu početak. Sve se razišlo veselim srom tim više, što se je sva u najboljem redu i miru ovršilo.

Drugog dana nadošli se gostovi raz- nooliko zabaviše, neki izložiše parobrodom u Miramar, drugi u izložbu, da ono kratko vrijeme, što jim je bilo sudjeno ostati u Trstu, što bolje upotrebe. Pone- djelkom na večer i utorkom u jutro vra- tiše se u svoje zavlaćaje sva društva pra- drena do kolodvora od nekvojih odobrnakah radničkoga društva.

Ova svečanost uzbudila je pažnju i kod Talijana, već pišu, da jim je Huni-bal pred vratima.

POUKA.

Vrabc.

Smrt vrabcem posvuda se više. U Americi i Australiji, i širom naše domo- vins Hrvatske ori se vilka na vrabcu: Zor- tim i smrt! I dolata nije bez razloga nastala vilka i hajka na vrabcu. Vrabcu od gotove ljudske inulke živi, tovi se i gosti do sita i drage volje. Nelina reko bi životinje koja ih toll objestno tolako kvara činila, kolliko to čini gospodin vrabc. On kao pravi silnik posvuda se nam- ievle i šepiri, zabada svoj nos svakom. Nesmilce on samo svojim kljunom jećam, pšenicu, zob i proju. A jok, njegove su prve črešnje, jago-je u bašti i unaline, gra- šak čim počine klicati, već ga kušja, mo- hunjice slatno izlrebhjuje, — a ni grož- jina ne pušta u miru; a kukuruz čim se oklasu eto ti njega prvog, da pogledi da li se ozrnio. Kad nema ništa na polju — pri- gledje ti on izbiće, neima li gdje sira, mesa ili kakova zrnja, nadjie ulaz u bam- bura do žita, a u kukuruznjadi znade silu kljupovah oruljiti, što nepojede to nepojede to potepa. A kolik dosanjnje gospodrah medju pilici i ostalom *mladom* kad ju hrani, svatomu je znano? Mac nam se u kući nametnuo haš kao kakav gospo-dar silnik. Dupače je i grozni svadljivac: tjera i pud gdje može korisno plićie, te ih haš poradi njega najviše nestaje. Kažu doduše zanj da je i koristan, ali čim? ono nekoliko vrvah, što ih pobera na dr- veću i polju, čini kad što da si osla sti nikad nezasičan želuđac. — Tako ove tu- žuju gospodari vrabca posvuda, dapače još i kojećim više, te višu: smrt vrabcem i — Bome prijatelji izpoviedit moram da i ja pristajem uz vas. Vrabc se toliko raz- plodilo u nas, da je postao bićem cijeloj zemlji. Zato po njem gospodari, zatirajte ga koliko više možete, uništujte mu gnjezda, vadite jaja, mlade mu davite, stare hvat-ajte, da se zatre što više moguća. Kolik o

ga treba, ostat će ga i onako još uvijek preved. U Australiji, gdje se u kratko vrijeme razplodilo, tolako su kilni na vrabca, da se u ime nagradah jur izdalo nekollko tisućah forlitih na njegov zator, tko tamo nekollko gajah ili glavah vrabćevih sakupi, dobie novčanu nagradu. Isto tako bija u Americi, i tamo se na vrabca silna hajka digla, te ga svagdje progone. — Vrieme je jednom, da se i kod nas u Hrvatskoj uvidi štetnost vrabca, da se progoni i usmrđuje, — čim se više on iztribi, tim će se više druge ptičice pjevačice oko nji- gih stanovah nastaniti, pak će nam biti veća od njih hasan. Dakle na posno!

G. L.

Izpravak.

U adresi upravljenoj na Njegovo Veličanstvo u Pulju, kako smo ju štampali poslednji put, izpušteno je poslije rieči: »Dobro bi bilo čuvati cijelu šumu za buduća vremena« ovo: *ali nije razložno, da sadašnji narod mnogo trpi zato, da budući neki narodi (gen- eracije) budu živili lakljea*. Tako cijela stvar dobije pravo značenje.

Uredništvo.

Zahvalnica.

Vještiti g. Ljudevita Duklėa iz Ma- tinjah obćine Kasta mora pripisati, da je moja kuća br. 183 umjetno s temelja popravljena, s dodatel poljepšana i drugo umjetno prnaređeno, a šтерна u svakom obziru majstorski sagradjena. Njemu mor- nam biti zahvalan, što je veoma marljivo radio, to svimi silam nastojao, da bude sve toll najboljim materijalom zidano, kolli- da se sve što koristnje uporabi. A naj- više sam mu haran zato, što je sav svoj trud uložio u to, da bude sgrada čvrsto sagradjena te tako rekuć urjekovječena.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.

Zato se smatram dužnim rećenomtu gospodinu izraziti svoju zahvalnost, te preporučiti ga štovanomu obćinstvu toll obziru na njegovu zidarsku vještinu kolli na sviestno i toćno vršenje pogodba nadzidarskog poduzeća.